

## تيرور و توقاندى ئىسلامى

ئەم ئىكۆلئىنەۋەيە ئە زۆر دەرگاۋە چوۋىنەتە ژوورە داخراۋەكانى تيرور ھەرچەندىك كرابىت راقەمان كىردوۋە و راستىيەكانمان خستوتە پىش چاۋ و بەردەست، بەلام زۆر بابەت بە چەندىن ئىكۆلئىنەۋەۋە نوسىن و سىمنار نە تەۋاۋ ئەبى و نە چارەسەر بەئكو ناسىنى دۆزەكە ئە ھەموۋى گىرنگىرە، ئەبەر ئەۋەى تيرورپىش رەھەندىكى فراۋانە و زۆر ھەئەگرى و قۇناغەكان جىۋاۋزىيان ھەيە.

با ئەم ئىكۆلئىنەۋەيە ئاشنا كىردى خوينەر بى بە دۆزەكە و توش ئەركى سەرشانته بەدۋاچونت ھەبى راي سى ھەمت ھەبى.

### سەرەتا :

بەوتەى يەككە ئە گەۋرەترىن زاناي ئاينى ئىسلام دەستپىدەكەين، كە خۇى رابەرى مەزھەبىكە بەتەقوى و عىبادەت و گەران بەشۋىن مەعرفەدا تۋانىۋىۋەتەى خۇى پىبگەيەنى ئەۋىش (ئىمامى شافعى يە).

(راى من راستە كە دەشپت ھەئەبىت راي تۋەئەيە كە دەشپت راست بىت) ئە راقەى ئەم ووتەيەدا جورىك ئە راستگۆى ناخ ھەيە ئەۋىش ئەۋانەيە راکەى خۇى ھەئەبىت بەلام پىداگرى ئە راست بوۋنى دەكات پاشان بەھەئە زانينى راي بەرامبەر دەشپت راست بىت. ئەم ووتەيەدا جورىك ئە خۇرازىيوون و رەتكردەۋەى بەرامبەر ھەيە ئەۋەى ئىمە دەمانەۋىت ئەسەرى بنوسىن ئىرەۋە دەست پىدەكات.

### ( جارى جىھانى مرۇف )

دۋاى شەرى جىھانى يەكەم و دوۋەم كەئەۋ ھەموو كارەساتەى بەسەر مرۇفايەتى ھىنا ۋەك كوشتن و برىن ئەتەك كىردن و كۆچ پىكردىن بەزۆر مال و پىرانى و برانەۋەى زۆرى خىزان و نەتەۋەكان بۇ ئەۋەى كەنائىك ھەبىت پارىزگارى ئە مافەكانى مرۇف بكات بىر ئەدروست كىردى دەزگايەتى جىھانى كرايەۋە. كە جارى جىھانى مافى مرۇفى بلاۋ كىردەۋە و بوۋە پارىزەرى زۆر ئە مافەكانى.

ھەر ئەم ميانەيەدا ئە بەندى 13دا ھاتوۋە ( ھەموو كەس مافى ژيان و نازادى و ئاسايشى خۇى ھەيە )

ئە بەندى 5دا ھاتوۋە ( ھىچ مرفىك ئەشكە نچە و سزا نادىت و رەفتارى توند و تىژى دراندانە و ئابروۋەرى ئە گەئەدا ناكىت )

### دەستپىك :-

تيرور، راي يەكەم / بلاۋكرنەۋەۋە بەكارھىنانى ترس و توقاندىنە بە ئامانجى بەدەيھانى گۇرانكارى سىياسى، ئابورى، كۆمەلايەتى، فەرھەنگى ... ھتد

ھەموو كارىكى توندوتىژى تيرورستى ياخود ھەرەشەى بەكارھىنانى توندوتىژى ئە خۇدەگرىت. ئەم كىردارە توندوتىژانەش ئەلايەن ئەۋ كەسانەۋە يان ئەۋ كۆمەئە كەسانەۋە ئە نجام دەدرىت ناحكومىن و بەشپك نىن ئە ھىزى

پای دووم / له پەرگرافی رای یه کهم جوریک له پهرینهوه بو دهزگا حکومیه کان هیئراوته سهر نه رزی واقیع به لام نه مه تا نه وهنده راسته که نه و گروپانهی له دهرهوهی بازنهی حکومت بهم کاره هه ئده سیت. به لام پیچه وانه کهی زور حکومت و دهزگای حکومی هه وئی سرپینهوهی دهنگ و رهنگی دهرهوهی خوئی دهدات به جوریک به پیشیل کردنی مافی مروقت دهست پیده کات و له ناوبردن تیرو نه بیته هه لگری ئالا ره شه که یان نه هیشتنی ئوپوزسیون یا خود له ناو بردنی سنوورو نه ته وه و ولاتیك بو مانه وهی سهروهی هه موو نه وانه ی خوئی که دهیه ویت. یا خو ولاتیك هه وئی سرپینه وهی که مه نته وه کان دهدات له پیناومانه وهی خوئی له دهولت و دهسه لات و قهرکردنی هه موو نه وانه ی وهک خویمان نین، چه ندین نه ته وه توشی جینوساید و قهرکردن هاتوون بهس له بهر نه وهی و مافی تاك و چاره نویسه نه ته وه یان دیارییکریت به لام حکومته که ی خویمان هه وئی سرپینه وه داوون و هه میسه به چاوی تیروست سهیری نه و (مقاوه مانه ی) کردووه هه لام له راستیدا نه وان جهنگاون بو مافی نه ته وه یه که، حکومت بو خوئی دهوری تیروکاری بینیه و زور سوودی له میدیا و دهسه لات بینیه وه تاکو باری خواری خوئی پیراست بکاته وه.

## میژووی تیرو

### ئادهم و جهوا و یه کهم خیزان

سه ره تایی میژووی مروقتایه تی له پاش خولقاندنی کیسه ده که ویتته نیوان خیزانیکی سه ره تایی زور بی ئاگا له وه هه موو ره هه نده فکرییه ی ئیستا تیروئی براییه که به دهستی براییه که (هابیل و قابیل) هۆکه ی به جیهیشتنی باوک دایکیان به ته نیا و هۆکه ی تری پیش که وتنی و قورسایه که سایه تی تیرو کرا و هۆیه کی تر شه ره نگیزی و چا و له جیی باش به دهرونیکی نه خوشه وه سه ره تا کات به ئاؤزی و مملانی و بهریه که وتن و ته وا و بوون دهستی پی کرد. که سی تیرو کرا و له وه هه موو بیکه سی یه دا بوئی دهر نه که وت بو نه و رهفتاره ی به رامبه ر کرا. نه وه ی جی ی پرسیاری دایک و باوکی بوو بو نه بی دوو نه وه ت هه بی یه کتریان قبول نه بی به سرپینه وه ی یه کیکیان کوتایی هات و نه وه ی نه مرؤی مرقایه تی نه وه ی تیروکاری یه کهم خیزانی مروقتایه تی بی. دوا به دوا ی نه م تیرو کردنه، بیری دروست کردنی خیزان و بیکه وه ژیان و یه کتر قبول کردن سه ری هه ئدا، له ره وه وه ی میژوو چه ندین په یامبه ر هاتوته دنیا و توشی جوره ها نازار و نه شکه نه ج و هه وئی تیروریستان دراوه. له وانه جه زه تی (ئیبراهیم) له سه ر به ته کانی نازهری باوکی توشی سوتان هات به لام نه که یشته نه نجام.

په يامبهه (يه حيا) توشى تازه ترين جوړى كوشتن بووه بو سهردهمى خوځى (ليكر دنه وهى سهرى بوو له لاشه ى) و په يامبهه (زه كه ريا) له گه ل قه ومه كه ى تيكپرژان و نه ويشيان به (مشار) هه وئى تيرور كردنيان دا نه گهر روداووكات و شوينه كان وهك خوځى وهرگرين زورى دهوى به لام (موسا) ش توشى هه مان گرفت بوو پاشان په يامبهه (محمد) پيغه مبهه ى نيسلام توشى توشى جوړه ها نازار و پيلان گيران بو تيرور كردن هات له دواى نه ويش به سهردهمى خه ليفه ى راشدينه كان ناوزه ند دهكرى له (11) ى كوچى تا (40) كوچى به ردهوام بوو. له كوځى چوار خه ليفه سيانيان تيرور كرا.

(عمرى كورى خطاب) له سالى (23) ى كوچى به دهستى لولونه، پاشان (عوسمانى كورى عفان) له سالى (35) ى كوچى و (على بن ابى طالب) له سالى (40) ى كوچى به دهستى خه واري جيبيه كان تيرور كرا.

1. سهردهمى پيغه مبهه (ص) (13 پ.ك تا 10 ك) يه كه م پيغه مبهه حكومى كرد.
2. سهردهمى خه ليفه ى راشدينه كان (11 ك تا 40 ك) چوار خه ليفه حكومى كرد (ابوبكر الصديق، عمرى كورى خطاب)، (عوسمانى كورى عفان، على بن ابى طالب).
3. سهردهمى نه مه ويبيه كان (40 ك تا 132 ك)، 13 خه ليفه حكوميان كرد، په ره سه ندنى شيعه گه رى.
4. سهردهمى عه باسيه كان (132 ك تا 320 ك)، 37 خه ليفه حكوميان كرد.
5. سهردهمى عوسمانيه كان (1281 ز تا 1924 ز)، 643 سال حوكمرانيان كرد 370 خه ليفه (سولتان) حكوميان كرد، نه م قوناغه له ژيانى به رپو بردنى حكومرا هه ميشه (خه ليفه كان) له بازنه ى تيرور دوور نه كه تونه ته وه و زوريان تيرور كراون و زوريان ماوه ى حكومه كه يان به سه وزى خواردووه. كه م له خه ليفه كان توانيو يانه عه داله تى كومه لايه تى بو خه لك فراهه م بكن.

### په ره سه ندنى ميژووى تيرور وژينگه

به راستى تيرور په يوه سته به ناده ميزاده وه و هه ر له قوناغه كانى پيش كه وتن و به رز بوونه وه ى يه كه مين ژيانيه وه هه بووه چونكه په نا بردن بو توندوتيزى كاريكى ديرينه و له گه ل ناده ميزاد دروست بووه. له بهر نه وه ى كه نيغه پشتگيرى نه و كه سانه ده كه ين كه ده ليين بير و بوچوونى تيرور و توندوتيزى شاراوه ته وه له دهرونى ناده ميزادا و به گه شه كردنى ناده ميزاد گه شه دهكات و چوار دهورى له ره نگدانه وه ى چواردهورى ناده ميزاد دايه و له سهردهمى فه رمانره واى كومار ييه كاندا. هه نديك له نيشانه كانى تيرور ده ركه وت به شيويه كه كه كومه نيك له چه كداره كانى نه وسه ردهمه هه ستان به سوتاندنى نه و كيلاگانه ى كه مولكى هوزيكي ديارى كراوى نه و سهردهمه بوون. بووه هوى ناگر كه وتنه وه و سوتانى سه دان دؤنى زهوى و زارى كشتوكاځى هه روه ها كوشتنى دهيا كه سى جوتيار نه مه سه ره تايه ك بوو بو نه وه ى حكومه ت خوځى بيته ناو كي شه كه وه و له بهر نه و ترس و دله راوكى و سوتاندنه ى كه دهروونى ناوچه كه ى هه ژانده بوو.

### شورشى فه ره نسى و تيرور

له ماوه ى شورشى مه زنى فه ره نسى هيچ گوران يكي ريشه يى به سه ر گوزارشتى تيروردا نه هات. كه واتا كاتى به و پييه ى بارى دهرونى ژيان ياخود هه لچونيك له دهرووندا خرا پييه ك ياخود مه ترسيه كه دياريكراو ده ى وروژنييت. له راستيدا نه و واتا سايكولوزييه كانى ده ركه وتنى نه و دهسته واژه يه وه تا نه مړو هيچ گوران يكي به سه ردا نه هاتووه. نه گه ر

ئەوئى ئەو شۆرشە ئەو بەرۋارەدا پېشەكەشى كىرد ئەسەر ۋەسەف كىردن ۋ پېناسەيەكى تىرۋر راناۋەستىت. بەئكو ئەسەر پىراكتىكىردنى ناۋەرۋك ۋ مومارەسەكىردنى راۋەستاۋە، ئەۋەش ئەۋە دەگەيەنېت دامەزىراندنى كۆمارى سودىان ئە تايىتەتد مەندىيەكانى تىرۋر (تۆقاندن) ۋەرگىرت ئە رۋانگەي كىركىردنى خەئك ۋ پاىيەكەيان بۇ ئاشتى ئامپازى فارمانرەۋايەتى بەرزكىردەۋە.

پاشانىش ئەۋان ئەۋ رەھەندە كۆمەلایەتییەيان دەرخت كە ئەۋ گوزارشتە دەتوانىت هەئى بگىرىت ۋ رۆئىكى سىياسىان بۇ زىاد كىرد، ئە ئاكامدا بوۋە ھۆى پەيداۋونى گوزارشتى تىرۋرىزم. ئە مېژۋى رۆژ ئاۋادا پىرپىتە ئە رۆژانى رەش ۋ سالانى سەخت ۋ چاخى ئىش ۋ ناسۆر، ئەۋە بوۋ ئە شۆرى فەرەنسادا ئە مایسى (1793) تا حوزەپىرانى (1794) بەسەردەمى (دەۋلەتى تىرۋر) ناۋ دەبىرىت ۋ (رۆبىسپىر) سەرۋكايەتى دەكىرد كە مىلى هەزاران كەسى تىدا قىرتىنرا كە رۆبىسپىر خۆى دواھەمىنىيان بوۋ. پاشان جەنگەكانى ئەۋروپا ۋ گىرنگىرىنىيان جەنگى جىھانى يەكەم ۋ جەنگى دوۋەمى جىھانى بوۋنە ئوتكەي تىرۋرىزمى دەۋلەت ۋ دىنادىيەتى شەرم هېنەر.

دەرئە نجام راقەمان بۇ ئەۋ مېژۋەۋى ئەۋروپا كە خۆىناۋى تىرىن حالەتى مەۋقايەتى ۋ كاولكارى بەخۆۋە بىنىۋە ئەۋ بەھەشتەي ئەمىرۋى دروست كىردۋە ئەۋ شارستانىيەتەي كە ئەمىرۋ ئەۋان ژىانى پى دەكەن هەموو قۇناغەكانى بىرىۋە ۋ سەرە نجام بوۋ بەھەشتەي ئەمىرۋ ھەيە. بەلام پىرسىيارەكەي ئىمە ئەۋەيە كە ئەۋ عەقلە كامەيە خۆى ۋ ولاتەكەي ئە قەپىران رىزگار كىرد ۋ تۋانى بگاتە ئەۋ ئاستەي ژىان ۋ ئەۋ عەقلە كامەيە دەتوانىت ئە هەموو پىشھاتىكى نەخۋازراۋ ۋ بىپارىزىت ۋ دوۋرى خاتەۋە ئە كۋشتن ۋ بىرىن ۋ كاولكارى.

كەۋا بوۋ ئىمە ولاتى جىھانى سى ھەم پىۋىستمان بەزۋرشت ھەيە تاكو تۋاناکانى خۇمان ۋ دەسەلاتى كارگىپى خۇمان پەرە پىبىدەين تاكو بتۋانېن ئەۋ ھىزەي تۋانای رۋوبەرۋوبونەۋەي هەموو پىشھاتەكان بكەين ۋ پاشان ئەسەر بنەمى شارستانىيەكان خۇمان دروست بكەين ۋ بەرگەي هەموو گەرما ۋ سەرمايەك بگىرىن.

## تىرۋرىزم چىيە؟

دەستاۋازەي تىرۋرىزم بۇ يەكە مچار ئە فەرەنسا بەكارھىنرا بۇ باسكىردن ۋ ۋەسەفكىردنى سىستەمىكى نوۋىي حكومەت. كە ئەسەرۋوبەندى شۆرشى فەرەنسا (1789-1799) بنىيات نرا.

رژىمى تىرۋر بە نىيازى گەشە پىدانى دىموكراسى ۋ چەسپاندنى حوكمى گەل بوۋ ئەپىنى ئەناۋ بىردن ۋ بىنېركىردنى دوزمەنەكانى شۆرش ۋ پاكىردنەۋەي شۆرش ئەنەيار ۋ نا حەزەكانى، ھەر چۈنېك بىت ئەۋ سەرگوتكارى ۋ داپلۇسىنەنەي پىيادە كرا ئەدۋايدا گۆرا بۇ ئامپازىكى سەرگوتكىردن بەدەست دەۋلەتەۋە كەھەر ئەۋكاتەۋە تىرۋر مانايەكى تەۋاۋ پىچەۋانەي ۋەرگىرتۋە ئەۋ مانايەكى كە ئەۋ سەردەمەدا باۋبوۋ. ھەرچۈنېك بىت ۋشوكە بەشېۋەيەكى بەرېلاۋو بەكار نەھىنرا تا سەدەي نۆزدەھەم كاتىك ئەلەيەن گىروپىكى شۆرگىپى رۋوسىيەۋە بەكارھىنرا بۇ ۋەسەفكىردنى ئەۋ چالاكىيانەي كەدژ بە حكومى تزارىيەكان ئە نجامىان دەدا.

## تېرۇرىزم

ماناى كېۋى درىدايەتى ئەگرىتەۋە، تېرۇرىست بە پىۋا كوژ و دەست ۋەشىن دەۋىرىت، واتە ئەو جۇرە كەسانەن كە لە پىۋا كوشتن و كردارى خراپە ھىچ كۆپەك ناكەنەۋە. ھەرەشە لە خەئەك دەكەن و ئەم و ئەو دەترسىن ترس دەننە دئى خەئەكەۋە، خەئەك دەفرىنن و دەىشارنەۋە. ھەمىشە كەسى تېرۇرىست درىدەيەك لە ناخىدا قوئپ دەدات بۇ كارى خراپە و ئاراستە كردنى تاك بۇ ئەو كارەى كە كەس پىۋى رازى نابىت تەنھا خۇى نەبىت ھەتا دەبىتە ھۇى پىكادانى شارستانىيەكان.

### پىناسەى تېرۇر (لايەنە زمانەۋانىيەكەى)

- أ- زاراۋەى توندرو ۋە ئوۋوئى لە رۇژ ئاۋادا دەگەرپتەۋە بۇ سەرەتەى ئەم سەرەتەى ئەم سەدەيە. بە كۆمەئەك ئەمىكەى (پرۇستانت) دەۋترا كە دژى (لىبرالىزم) بوون و داۋاى ئەۋەى دەكرد بە پىۋىستىيان دەزانى دەسەلات بگەرپتەۋە بۇ سەرچاۋەيەكى ئابىنى.
- ب- پىسپۇرانى ئەم بابەتە دەئىن: بەراستى بنەرەتى ۋەشى (رەھبە) ناگەرپتەۋە بۇ زمانى عەرەبى بەئكو لە زمانى لاتىنىيەۋە ۋەرگىراۋە چونكە ئەم ۋەشەيە ئىكدرارە لە ۋەشە (terrere) واتە دۇخى ئادەمىزادە بە شىۋەيەك بلەرژىت يا تەزۋوى ترس بە گىانىدا بىت.
- ت- ۋەشى تېرۇر (الارهاب) بەزمانى فەرەنسى برىتىيە لە (terrorisme) واتە ترسىكى زۇر يان تىكچونىكى بەتىن يان ترس.

### ھۆكارەكانى تېرۇرىزم

ھۆكارەكانى تېرۇرىزم زەمىنەيەكى ناكۆك و ژىنگەيەكى نالەبار و دۇخىكى تايىت و پىر لە مەشت و مېر. ئەگەر بتەۋىت بە ۋوردى ھۆكارەكانى دىارى بكەيت ئەبى لە زۇر دەرگەى ھۆكار بەدەيت بۇ ئەۋەى بگەيتە ئە نجام، بەلام ئەو ھۆكارانەش بۇ خۇيان پەراۋىز و پاشكۆيان ھەيە، كەۋا بوو لە دەرەۋەى ھۆكارەكانىش كىرەۋەى تېرۇرىستى ھەيە.

### ھۆكارەكان

1. ھۆكارى دەروونى عەقلانى: - زۇر لە بىرەندە سايكولوژىيەكانكاتىك سەرنج دەدەنە كارە تېرۇرىستىيەكان بەۋەى دەزانىت كە كارەكتەرى كىرەكان خەئەكى نەخۇش لە دەرووندا كاتىك كە ھەۋئى چارەسەرى حالەتەكىيان نەدراۋە توشى بۇچونىكى زۇر ھاتوون گەىشتوونەتە ئەۋ رادەى كە ھەيە. بەلام ئەۋەى جىۋى سەرنجە ئەۋ رەفتار مامەئەيەى كارەكتەرەكە دەيكات.
2. ھۆكارە ئابورىيەكان: - ھۆكار گەلىكى سەختە تاك بتوانىت لىۋى دەربازبىت و گىرۋدەى زۇرشتى تىرى نەكات. ئەۋ رۇچونە ئابورىيە ياخود ئەۋ ھەرەسەى ناخى تاك كە خۇى بە بەشخواردو دەزانىت. دەيەۋىت بەۋ كارە درىدايەتى يە ھاسەنگ بكات كە نايكات و ئەۋەندەى تر قورەكە خەست دەبىتەۋە.

3. ھۆكاری كۆمە ئناسى :- ديارىدە گەئىكى زۆر ھەن كە پەيوەندى تەواويان بەبارى كۆمە لايەتتېيەو ھەيە و بوونە ھۆى سەرەكى پشيوى و ناجۆرى ئە رەفتارى تاك و نا ھاسەنگىيەك ئە نيوان تاك و تاك و خيزان و كۆمەنگا.
  4. ھۆكارە پائەنرە سىياسىيەكان :- ئەم ھۆكارە بازەنەيەكى فراوانى بۆ كيپرەكى نەھيشتنى بەرامبەر وەسىلەيەك بېت خيتراترين وەسىلەش ( تيرۆركردنە ). بەلام ئەو ھى ئە نيوان حكەم و دەسەلات و خەلك توشى ئەم پيا ھەئپزانە دەكاتە ناعەدالەتى يە ، ئەگەر دەسەلاتى عەدالەتى كۆمە لايەتتېيادە بكات و جى بەجى ي بكات توشى ئەم حالەتە نابن ، ئەم حالەتە رۆژانە دووبارە دەبنەو ھەموو شەرەكە جى يەكى باشترە بۆ خود و تاكە كەسى . بەلام ئەو ھى پيوستە جيا كارى بكرىت ئە نيوان تيرۆر مقاومەى گەلانى ژيەر دەست بۆ بە دەستھينانى مافى رەواى نەتەو ھەكەيان پيوستە رەچاوى ئەو حالەتە بكرىت كە دەوئەتە زلھيزەكان بە ئاگر و ئاسن حكوميان دەكەن كاتىك ئەوان دەست بوەشىنن ناوى تيرۆرستيان ئى دەنيىن و جىھانيان ئى پردەكەن .
  5. ھۆكارە ئايدۆلۆژىيەكان :- ئەوش زۆر كارى ئەسەر كراو ھەك چەپ و راستەكان و كۆنە پاريز و پيش كەوتتخواز و ئىسلامى سىياسى و عەلمانىيەكان و ناسۆنالىزم و شەرى سە پاندنى حوكمى ديموكراسى و بەرەنگار بوونەو ھەكەيانى ياخوشون ( نازىيەكان ) حوكمىيان كرد و ھەموو ئەوانەى ئە ژيەر كاريگەرى و ھەنگرى ئايدۆلۆژىيەكى ووشك و بى تام دنيايان خراپ كرد . بەعسىيەكان ئە عىراق و سورىا بە ھاتنە سەر حكوميان ھەموو ئامانجىكى شۆرشيگىرانەى خەباتيان سربىيەو ھەبەر ئەو ھەركەسيك ئە عىراقدا بژى و بە پيچەوانەى ئەوانەو رەفتارى سىياسى بكات تيرۆر و كوشتن ئە نجامىيەتى .
- رەفتار و كوردەو ھەكەيانى رژیىمى بەعس شايدە حالى ئەم كاتەن ( ئەنفال كوردنى بەرزانييەكان ، ئەنفال كوردنى 182 ھەزار كەس ، كيميا كوردنى ھەموو ناوچەكانى كوردستان ، چەكى كۆمەل كۆژى ھەئە بجە ، سەر كوت كوردنى شۆرشى كورد ، سەر كوت كوردنى شيعە مەزھەبەكانى خواروى عىراق و تەواوى خەلكى عىراق ) . ئىستاش كە حكومى بەعسى نەماو ، كۆنە بەعسىيەكان مەترسين بۆ سەر ھەموو عىراقىيەكان ئە ئىستا و ئايندەدا بەلام ئەمانە ئەگەر ئەژيەر سىبەرى ئايدۆلۆژيا و حوكمى بەعس بىنە دەرەو ھەك ھاوالاتى عىراقى رەفتارى سىياسى بكن . ھەر كەسە و پارت و دەوئەتەك زۆر قولىبوونەو ھى بۆ بەرژەو ھەندى خۆى و ھەز بە كورسى كردن ھەموو ئاستەنگەكان تەخت و بەخت شكين دەكات و مافى ئازادى خەلكيش ھەر پيشلكردن بەشپەتى .

### رەگەزەكانى تيرۆر

رەگەزە پيكيھينەرەكان :-

( 1 ) بکەر ( تيرۆرست )

( 2 ) چەتەگەرى

( 3 ) ريكخراو ھەكان

( 4 ) دەوئەتەكان

1- بکەر (تیرۆرست) :- ئایا مېژووێهکی دیاریکراو ههیه تیبیدا زههینه خوش بیئت بو دهرکهوتنی مرۆفی تیرۆرست تا کۆمه لگای ئیهمهش له بهر رۆشنای ناسینی نهو مېژوووه دا ببیته خاوهنی پرۆژهی خوی بو رووبه پر بوونهوه تیرۆرزم و بو بهرگرتن له دروست بوونی مرۆفی تیرۆرست له واقعی خۆیدا؟

له م ئاسته دا وهلامدانهوهی نه م پرسیاره دابهش ده بیئت به سه ر دوو باسدا :

أ- مه رجه کان : واته نهو مه رجانهی که ده بیئت ره چاو بکریت له هه ر پرۆسه یه کی تیرۆریزه کردندا بو نهو مېژوووهی که مرۆفی تیرۆرستی تیبدا هه لده که ویت.

ب- گریمانه کان : واته گریمانه کانی چه ند هۆکاریک که ده کریته سه رچاوهی دهرکهوتنی مرۆفی تیرۆرست.

ئه وانهی پابه ندی یاسا کانی و له دهره وهی یاسان هه ره شه ن بۆ سه ر ئاسایشی هه موو شته کان. به لام لی ره دا پرسیاریک دروست ده بیئت نه ویش نه وه یه جی یه ک نییه له باز نهی یاسا دا بو نه مانه جییان نابیته وه جیا کاری ته نگیه هه لچینی و نه هیشتنی ژیان کردن به مانای ژیان هوی سه ره کی له ده ست دانی زۆر ئینتیما یه بو خود و نه ته وه و خاک.

### پۆلینکردنی تیرۆرست (راجیاوازه کان)

1 ( زۆری نهی کاره تیرۆریستییه کان له سه ر ئاستی تاک به رپوه ده چیئ نهو که سانه ی به و کاره هه لده ستن شوناسی زۆر و مېژوو و جوگرافیای جیاواز و هه لگری بیر و باوه ری جیاوازن؟

2 ( که سی بکەر عه قلی پیگه شتووی نییه مندائه یانه هه رزه کاره یان که م عه قله ( شیتته ). یان که سی که ده ستی له دنیا شتوووه ده یه وی بگاته مه رگ و تو له ی مردنه که شی له خه لک بکاته وه. نه م که سانه دهرگای هه لخه له تاندنیان ئاسانه.

3 ( هه لگری بیر و باوه ری که به هیزه تاکه کانی توانای قوتار بوونی له ده ست فکره که ی نییه.

4 ( نهو کرده وانه نه وه نده کاری ( وورد ) ی بو کراوه زه حمه ته ده زگا هه والگرییه کان بگه نه خالی ده ستی کردنی بو ریگه گرتنی.

5 ( جو ریکی زۆر کرده وه کان له یه ک ده چن وه ک نه وهی هه موویان یه ک گروپ بن له هه موو جیهاندا.

6 ( رۆبیرت پیپ ) سیاسه تمه دار و تو یژه ره له بواری تیرۆر له زانکوی شیگا گو ده لی ( نه وانهی کاری خو کوژی ده که ن هه موویان مو جاهدین هیج یه کیکیان به زۆره ملی نه هاتوووه. پاشان ده لی باری کۆمه لایه تیان زۆر باشه و زۆر به یان له ئاستی نه نداد زیارین له باره ته کنیکی یه کان خو یان کاره کان ئاماده ده که ن).

7 ( زانای سایکۆلۆژی زانکوی میشیگان ( سکۆت نه تران ) پییوایه خو کوژه کان گرو پیکن که به ده گمه ن نه زان و فه قیریان تیبدا هه لده که ویت دیسانه وه ده لیئ: نه وانه نه شیئ و نه ترسنۆکن، به لکو گو ی رایه لئ و ( السمع ة الطاعه یات ) بو نه میره که یان لیوان لیوه له به قسه کردن.

8 ( له پشت نه م کرده وه تیرۆریستیانه وه تو ریکی گه وره و وورد و ئالۆز و ده و له مند هه یه. ئاشکرابوونیان هه موو ده زگا کان ماندوو ده کات و کۆنترۆل کردنیان قورسه.

2- چه ته گه ری :- چه ته و دزیتی له مېژووی مرۆفایه تی دا بو هه میشه ئاماده گی هه یه نه وه ش دزینی مالان و بازار و ئوتومبیل و شتی گران به ها هاتا موزه خانه کانیش ده که ونه بهر شالۆی چاوی نهو چه تانه.

## رەھەندە دەرونيىيەكانى تىرۈرستان لە گۇقارېكى وەزارەتى دەروەى ئەمىركادا

كۆمەلېك پىسپۇر و تەبىيە تەندى شىكردنەوۋى تىرۈر لە كۆمەلە و تارىكدا لە نوپىترىن ژمارەى ئەو گۇقارە ئەلىكترۇنيىيەى وەزارەتى دەروەى ئەمىركا دەرى دەكات. ئامازەى بەو كەرد كە رەھەندە دەرونيىيەكانى گروۋپە تىرۈرستانە ھاۋچەرخەكانى وەك تاقمى قاعدە زۆر ئالۆزە و بەدەگمەن ئەندامانى ئەم تاقمانە تەنھا بەھاندەرى سىياسى كاردەكەن و زۆرەى جار رېكخراۋە تىرۈرستانەكانى لە و جۆرە ھەولەدەن ترس و توقاندن لە ھەموو كەرتەكانى كۆمەلدا بلاۋىكەنەو. ئەو كۆمەلە گۇقارەدا كە لە گۇقارەكەدا بە ناۋنېشانى (پوۋبەروۋبونەوۋى ئەقلىيەتى تىرۈرستان) بلاۋ كرايەو. گەشتە ئەو ئەنجامەى كە لەرېى تېگەشتى ئەقلىيەتى تىرۈرستان. كۆمەلگە شارستانىيەتەكان دەتوانن كاريگەرانە پوۋبەروۋى تەكنىكەكانى تىرۈرستان بېنەو. دوا و تارى گۇقارەكە ھەئىزاردەيەكە لە راپۇرتى تىرۈر لە جىھاندا بۇ سالى 2006 كە وەزارەتى دەروەى ئەمىركا بلاۋى كىردۇتەو دەگاتە ئەو ئەنجامەى كۆمەتەكان كاتېك دەتوانن تىرۈرېزم تېك بىشكىن كە (كە ھاۋكارى يەكن بىكەن و لە نېۋان خۇياندا تۆرى باۋەرپېكراۋ دروست بىكەن و ھەئىدەن پىشتىۋانىيەكى كاريگەرى گەلەكەيان بەدەست بەيىنن و سىستېمىكى حكومى رەوا و كاريگەر پەيرەۋىكەن ولام دەروەى پىۋىستەكانى گەلابىت و ھاۋكارى پتەۋيان ھەبىت لەگەل كۆمەلگەى نېۋدەۋەتەى دا.

3- رېكخراۋەكان: - ئەگەر سەرنجى مېژوو بەدەين و قۇناغەكانى ھەئىدەينەو بە زۆر رېكخراۋى تىرۈرستان ئاشنا دەبىن كە ھەمىشە دۇى دەسەلات كاريان كىردوۋە بەردەوام لەگەل دەسەلاتدا ناكۆك بوون و لە شەردا بوون بەلام ناكىت ھۆكار گەلېك نەبىت بۇ ئەو رۆقە ياخود دروست بوونى ئەو رېكخراۋانە و بەردەوامبوونىان لەوكارە ئازەوۋە گېرانەيەو كۆل نەدانىان. نمونەى چەند رېكخراۋىك كە بە تىرۈستى ناۋزەند دەكرىت دەخەينە روۋ بەلام بۇ ھەر رېكخراۋىكىان (قۇناغ و جۇرى دروستبوون و بەردەوامىان) تويژىنەوۋى تايىيەتى دەۋى ئەك بىرپىرى سەرىپى دەسەلات.

(ئالاي سوري ئىتالىا) (كۆمەلەى بادرمەنھون ئەلمانىا) (گروپى ئەبوسەياف) (ھېزە خۇپارىزەكانى كۆلومبىيا) (پارتى كۆمۇنىستى ماۋىيە نېپالىيەكان) (حماس فىلستىن) (جىھاد فىلستىن) (جىھاد ئىسلامى مىصر) (نىشتمان و ئازادى باسك) (پلنگەكانى ئازادى تامىل ئىلام) (بەرەى ئىسلامى ئازادىخۋازى مۇرۇ) (سوپاى كۆمارى ئىرلەندى) (القاعدە) (انصار السنە) (انصار الاسلام) (كتىبە العشرىن) (مجاھىدى خلق)

چەند نمونەيەك لە رېكخراۋەكان دەخەينە رەوو:

1- ئالاي سوري ئازادى ئىتالىا

ئەم رېڭخراوه بېرىكى چە پۈرەۋى ھەبوو، ھەۋى ئە باربردنى سىستىمى ديموكراسى ئىتالىيا و لاوازکردنى ئامانجى بوو. ئەسالانەكانى ھەفتاكان بەدواۋە بەبەرنامەكارى رېڭخراۋى تىرۋرىستى ئە نجامدەدا. ئەۋەى خراپ بوو ئەم رېڭخراۋە زۆرىنەى ئىشەكانى جۇرئىك لادانى ھەبوو ئە دەسەلاتدە پەرىپىۋە بو ئاۋ خەئك و ناۋ شارەكانى (رۇما و مىلان و جەنەۋا) ئەو خەئكەيان ھەراسان كەردبوو جىبەك نەبوو خەئك متمانە و دئىيائى تىيا بوۋى پاشان پشيوۋىيەكى سىياسى دروست كەرد بوو (كوشتن و فراندن و تەقىنەۋە) كارى رۇژانەيان بوو.

## 2- ئىخوان و ھەنگاۋەكانى تىرۋر.

گەرانەۋە بو دروستبونى ئىخوان موسلمىن جوانترىن ئاكارە بو ئەۋەى توشى بەد رەفتارى و غەدر ئە نوسىن نەكەيەن مېژوو خۇى ئەسەر پىشت رۇدواۋەكانى تۇماركردوۋە و ئىمە دەيخونىنەۋە. ئاشكارىيە دامەززاندى (ئىخوان موسلمىن) ئەسەر دەستى (حسن البنا) ئەسالى (1928) ھەنوگە خاۋەنى تاقىكردنەۋەيەكى دوور و درىژ و كارىگەرەيەكى گەۋرەشى ئەسەر رېڭخراۋە تىرۋرىستىيەكان ھەبو، چونكە ئەم فىكەرەيەى (حسن بەنا) ھەموو دىيائى عەرەبى گرتەۋە. وك ولاتانى (عىراق و مغرب و تونس و ئوردن و سودان و سعودىيە) و چەندانى تر. ئەۋەى جىى سەرئجە ئەم رېڭخراۋە ھۇى دروستبونى (بانگەۋان)بوو بو (ئىبنى ئىسلام) پاش رۇوحانى (خەلافەتى عوسمانىيەكان) بەلام ئەۋەى سەرئجراكىش بوو گروپىكى بەھىزيان دروست كەردنە ھەناۋى رېڭخراۋەكەدا بو كارى تىرۋرىستى.

(ئىخوان موسلمىن) ئە مېژوى خۇيدا ئەۋى تۇمار كەردوۋە كە ئەو رېڭخراۋە بو گەشتوتە ئەو قەناعەتە كارىكى ئەو جۇرە ئە نجام بەدن. چونكە دەسەلات تەنگى بە موسلمانەكان ھەئچىۋە و گرتن و كوشتن و سوكاىەتى كەردن بەشيان بوۋە. ئەمانىش بو بەرگرتن و ئەو شالاۋ فشار و گوشارانە ئەمەيان بەرپىگە چارە زانىۋە. بەلام دەرئە نجامى ئەو كەردەۋانە باش نەشكاىەۋە ئەۋندەى تر دەر بەدر كران. كار گەيشتە ئەۋەى درىژە پىدەرى فەكرى (ئىخوان) (سەيد قوطب) بگرن و بىخەنە سوچى زىندانەۋە. ئەم رابەرە زۇر كارى ئەسەر (توحىد، يەكتا پەرىستى) دەكرد كەسىكى مولىتەزىم و موفەكىر بەلام ئەۋەى جىى ئەدەبوۋەۋە ئە فەكرىدا نەيار و دژەكانى بوو. ھىچ شانسىكى پىكەۋە ھەئكرن و پىكەۋە ژىانى نەدەدەيە بەرامبەرى نەيار ئەۋەى زىاتر ناخى ئەم پىۋەى ئاشكرا كەرد. ئەو كىتەبە بوو كە ئە زىندا نوسى بەناۋى (معالم فى الطريقتة) كۇمەئىك فەرھەنگى دارشت كە پاشتر بوۋە كارنامەى رېڭخراۋە ئىسلامىيەكان و ھەموو پىۋانەيەكىيان بە نوسىنەكانى (سەيد قوطب) دەكرد. بو پۇئىنكردنى (فرد المومن، فرد الكافر) (فرد الفاجر و فرد الصالح) (الأسرة الجاهلية و الأسرة الإسلامية) (حياة الشرعية و حياة اللاشرعية) (مجتمع جاهيلى و مجتمع الإسلامى) (الأمة الجاهلية و الإسلامية) (منهج الناس و منهج قرانى) (السب كۆيۈرەى، صراط مستقيم) (حزب الشيطان و حزب الله) (الحكم الجاهلية و الحكم الإسلامية). ئەم كىتەبە كارىگەرەيەكى زۇرى ئەسەر رۇدواۋەكانى سالانى ھەفتا و ھەشتا و نەۋەدەكان بە جىھىشت و بوۋە كارنامەى بزوتنەۋە ئىسلامىيەكان، بېرىكى توندى ئە بېرى تاكى ئىسلامىيەكان دروستكرد بەرامبەر بە نەيارەكانى. كارىگەرى ئەسەر ئايدۇلۇژىيا و سايكۇلۇژى دىيائىنى ئىسلامىيەكان ۋەك بزوتنەۋەكانى مصر و بن لادن و طالبان كە دەستيان بە تىرۋر كەردنى ھەزارەھا خەئكى بى دىفاع سوۋرە.

(دروستبونى رېڭخراۋى القاعدە)

(نوسامه بن لادن) گه نجیكى مولته زیمی سه له فی کاری زوری له سه ریه کتا په رستی ده کرد و زور رقی له (بیدعة و ضلالت) ی حوکمه تی شانشینى سعودی دهبووه. نه م گه نجه سه روه ت و سامانیکی زور و بی وینه ی بهرکه وت له میراتی باوکی به وت هی بیرمه ندان و پسپوره کانی نیسلامی سیاسی نه م پیاوه دواى حه زه کانی خو ی نه که وت وه ک گه نجیکی ده و نه مه ند که وت ه بیرى پوو خاندنی پاشای سعودیه و لابر دنی سیبه ری وولاتی نه مریکا له سه ر نایین و وولاته که ی و دروستکردنی ریخراویک که توای خو ی سامانه که ی خو ی ته رخا ن کرد بو نه و کاره و دواى نه وه ی له وولاته که ی خو ی جینه بووه و نه فغانستان توشی شه ریکی خویناوی بوو له گه ل (یه کیستی سو فییه ت) ی جار ان نه میش له گه ل کومه نیك پرویان له وی کرد و بوونه مه نزلگای (نه فغانه عه ره به کان) به مانای نه وه ی نه و عه ره بانیه که ده چوون بو جهاد دژی پروسه کان له نه فغانستان. دواى کو کردنه وه خه لکیکی زور و نه زمونیکی فراوانی نه و ریخراوه به متی دروست بوو پاشان که شه ر نه ما و نه فغانستان که وت ه ده ست خو یان و پاش چه ند سالیك له حوکمرانی، کیشه که وت ه نیوان لایه نه ده سه لاتداره کانی و ریخراوی (فه قیهه کان) دروست بوو به ناوی (طالبیان) به رابه رایه تی (مه لا عومهر) تا کو نیستاش که س به وینه نایناسیت وه ک که سیکی رابه ری وه می و ابو. به لام له ماوه یه کی که م و کورتدا قورسایه کی له و ولاته دروست کرد و هه موو لایه نه کانی له وولات به دهرنا و خو یان بوونه حاکی وولات به لام به هو ی خراپ به کاره ینانی ده سه لاته وه و که م نه زمونی له حوکمدا توشی شکست هات و نیستا وه ک ریخراویکی تیرو ریست کاری کوشتن و ته قینه وه ده کات ده کات و له حوکم دوو که وتوته وه و به هو ی کاره خراپه کانیه وه هه موو جیهانی هی نایه سه یری خو ی و حوکمه که ی.

له لایه کی تره وه رای (ئیریک هو فهر) له سه ر چاوه گرتنی تیرو ر له لایه ن نه و تیزانه وهرده گرین :-

- 1) هه ژاره کان نه وانه ی برسیتی ته کی پیهه لچنیوون و شکست خواردوون به رامبه ر مملانیکانی ژیان زور به ناسانی ته سلیمی به رامبه ر دهن و به کار ده هی نرین.
- 2) نه وانه ی خراپ په روه رده کراون هه میشه له سه ر (رق و توله) ده ژین و هه موو کات نه گه ری توند و تیژیان لی ده کریت.
- 3) بی دایک و باوکه کان و بی نه واکان به مانای بی سه ر په رشته کان ده رگایان ناوه لایه بو هه موو بازرگانییه ک.
- 4) که مه نه ته وه کان و جیاوازی کردنیان له لایه ن ده سه لاته وه.
- 5) هه رزه کاران که تمو حی زوریان بو ژیان هه یه و راناگه ن په نا بو هه موو شتیك دهن تا کو ده و نه مه ند بن.
- 6) نه وانه ی ته مه لن ناتوانن کار بکه ن بو ده ستخستنی پاره و سامان هه موو ریگه یه ک ده گرنه به ر بیر له ناما نجه که ی ناکه نه وه.
- 7) هه ندیک که س توشبووه بو دهر بازبوونی دره نگه و ناتوانی خو ی قوتار بکات.
- 8) که م عه قل که زو هه نه خه له تی.
- 9) نه وانه ی ناو می د بوون له ژیان په ست و بیزارن.
- 10) تاوانباران. هه ندیک که س له چه ندین تاوانه وه گلاوه دهر بازبوونی نه سه ته مه.

### ناما نجی نه و کاره تیرو ریستیانه

هاولاتیانی مه دهنی زورترین ریژه له نه نجامه تیرو ریستیانه کان پیک ده هی نن. که بوته مایه ی دروست بوونی که شیکی توقینه ر ترسناک له نیوان کومه لگادا. هه ندیک له تیرو ریستان به نه نقه ست له هی رشه کانیاندا، ژماره یه کی

## ئامراز و شىۋازەكان

- تىرۋرستان ئە پىناو ئاما نجه كانيان ھەمىشە ئە بىر پلانى ئەوھدان كە رىگايەك بەكاربھىنن بۇ ئەوھى زۇرتىرەن زىان بگە يەنن و زۇرتىرەن سوڧيان دەس بگە وىت.
- ئەم ئامرازانە بەربلاۋترىنيانە :-
- 1) كوشتنى ئە ناكا و بە جىھىشتنى تىرۋرڪراو.
  - 2) بارمتە گرتن و پاشان كوشتنى ياخود گۆرپنەوھى بەدىلى بەرامبەر ياخود گۆرپنەوھى بە پارە.
  - 3) تەقپنەوھى گەورەى ناو شوپنەگشتى و تايپە تپەكان.
  - 4) ھەرەشە و ترساندن.
  - 5) ئەو شتانەى كە زوو گۈردەگرن.
  - 6) بەرھەمە ژەھراوئپپەكان.
  - 7) كارىگەرى مىكروپ و قايرۇسەكان.
  - 8) بۇمب و موشەك و چەكە ئاگرپنەكان.
  - 9) سەربېرپن.
  - 10) خۇتەقاندنەوھ. ئەم كارە خراپترىن ئامرازە كە كەسى (قوربانى) كە گەشتۇتە ئەو قەناعەتەى بەم كارە ھەئسى بەھىچ جۇرئىك دەست بەردارى فكرەكەى نابىت و زۇرتىرەن زىان دەگەيەنى و ئاما نجه كەشى بە كەمترىن كات دەپپىكى و ھەر شوئىنئىكى بوى وئىرانى دەكا و دەپپىكى.
  - 11) دانانى كۆت و بەندى زىاتر ئە سنورەكان بۇ ئەوھى تىرۋرستانەكان دزەى ئەو سنورە نەكەن و پشپىۋى دروست نەكەن.

كىشەى فەلەستىن و ئىسرائىل و تىرۋر

فه له ستین خاکی عه ره به و دانیشتهوانه که ی نه ته وه ی عه ره بن دوای نه وه ی که ده و نه ته ی ئیسرائیل دروست بوو که و تنه داگیرکردنی نه و خاک ناوه و ریگریان کرد له دروست بوونی ده و نه ته یکی عه ره بی به ناوی (فه له ستین). کیسه کان لیروهه سه رچاوه ی گرت و ره ه نده کان جوړیک قولبوونه وه ی به خووه بیینی له شه ری خاکه وه گه یشته شه ری ئایینی جوله که و ئیسلام.

خه باتی گه لی فه له ستین شه ست سائیک نه بیته و زور له حیزب و (حرکه ی فتح) و (یاسر عرفات) و شیخ احمد یاسن) و (حرکه حماس) و (حرکه ی جهاد) ناسراوترین نه و بزوتنه وه و که سایاتیانه ن. کار گه یسه نه وه ی (حماس و جهادی ئیسلامی) ده ستبکه ن به کاری تیروریستی بو سه ندنه وه ی خاک و هه لیک بو دروستبوونی نه و ده و نه ته ی که له هه موو فه له ستین دروستبی نه ک پارچه یه ک و پارچه کانی تر داگیرکراو دوای نه و شه ره نه زوکه ی به شکستی عه ره ب و ناکوکی ناو خویمان ته واو بوو. ئیسرائیل وه تیگه شت که هیچ نه ته وه و ولاتیکی عه ره بی له خه می فه له ستین دا نییه، جگه له میدیا نه بی و پاشان کومه کی ماددی نه ویش وه ک سوال و یاسر عه ره فاتیش که وته کوکردنه وه ی نه و سامانانه و بن به ره ی خست و خه لکه که شی خه ریکی شه ره به رد بوون. (حرب الحجاره) عه ره ب تاکو نیستا نه ی توانی نه و سیاسه ته ی هاوسه نگی نیوان (نه مریکا و ئیسرائیل) تیبگات. له لایه ک دوستی عه ره ب و له لایه ک پاپشتی ئیسرائیله نه و هاوسوژی و هاوکاری یه له لایه ک بو سیاسه ته ی نه مریکا پیوانه یه و بو ئیسرائیل کومه ک بو عه ره ب نه یارییه. گه شته قه ناعه ته ی (حماس) بو کاری تیروریستی (یحی عیاش) گه نجیکی ئیسلامی به (مهندس) ناسرابوو به م کاره هه لده ستا و ریخخه ری سه ره کی بوو. چه ندین ته قینه وه ی له ناو ئیسرائیل دا نه نجام دا و پاشان چه ندین گه نجی بو نه و پرؤسه یه ناماده کردوو تاکو نه مروش ریزبه ندی نه و ناوانه به ناماده کراوی ماوه. به لام هوکاؤ گه لیک له پشت نه م کارانه وه یه.

ولاتی ئیسرائیل و نه ته وه ی جوله که کار له سه ر دروستکردنی (ئیسرائیلی گه و ره ده که ن) (ماسونیه ت) یش به شیکه له و پرؤسه یه هه ندیک له بیرمه نده کان ده ئین کوشتنی خه لیفه (علی بن ابی طالب) به ده ستی (خوارجه کان) که نه مانیش سه ر به وانن. زانا ئیسلامیه کان وا سه یری ماسونیه ت ده که ن ماسونیه ت بیر و باوه ریکی نه یینی یه و هه موو زانیاریه کان نه نوسراونه ته وه (شه فه وین) وه باوه رییمان به خودا و یابین و خو ره وشت نی یه. یه کییک له ناما نجه بنه ره تیه کانیان بنه برکردنی ئایینه کان. وه هه رچی داب و نه ریت و دروشمه کانیا نه له (کابالا) ی جوله که وه وه رگیراوه خویمان ده ئین (هیما و دروشم و پله کانه مان میسری فیرعه ونیه، به لام به هو ی به نوئیسرائیله وه بو مان گواستراوه ته وه).

نه و تیزه ی تاک خیزان و کومه لگای له سه ر بنیاتنراوه نه وه یه هه میشه به چاوی دوژمنکارانه وه سه یری نه ته وه کانی دنیا و ئایینه کانی تری دنیا به تاییه ته ی (مه سیحی و ئیسلام) بکه ن و هیچ سازشیک بو ئایینی جوله که به رامبه ر به ئایینه کانی تر نییه چونکه نه وان (مختار شعب الله) هه لبرئیراوی گه لی خوان.

### ئایینی ئیسلام و توقاندنی ئیسلامی

نایا ئایینی ئیسلام خاوه نی ره گ و ریشائی تیرور و نایا بیری موسلمانه پییشینه کان واته (السلفیه الاسلامیه) سه رچاوه یه بو نه و دیارده ی تیروره ی نه مرو هه موو جهانی سه ر قالی خو ی کردوو و پیوه ده نالیته. چونکه له قورئانی پیروزدا له چه نده ها نایه تدا نماژه کراوه بو ووشه ی تیرور. وه کو له سوره تی البقره دا ووشه ی تیرور له نایه ته ی (40) دا (والی فارهبون) دا هاتوو، هه روه ها له سوره تی (الحشر) دا خوی گه و ره ده فه رمویته: (الانتم اشد رهبة فی صدوره م من

له دواى ئه و دهقه قورئانبيانه وه ده توانين بليين : كه ئاييني ئيسلام له سه ر بنه رته تى ترسان له خودا و داننان به دادوه رى كومه لايه تى و يارمه تى يه كتريدان و له سه رچاكه و رتكرده وه ي سته م دامه زراوه .

به راس تى خويندنه وه ي گشتى بو واتاى ئيسلام برى تيبه له پشت نه به ستنى ئاييني ئيسلام به به كارهيئانى توندوتيرى له پيناو بلا و كرده وه ي بانگه وازى ئيسلامدا ، چونكه له قورئاندا هاتوه كه خوداى گه و ره ده فه رمويت : (وجالتهم هى احسن ) سورة النحل 125 ، هه روه ها ده فه رمويت ( ادع الى سبيل ربك بالحكمة والموعظة الحسنة ) سورة النحل 125 ، هه موو ئه و ئايه تانه ئيسلام به دوور ده زانيت له توندوتيريدا . به لام ئه و بانگه وازه تازه يه ي كه دارپيژراوه له سه ر بنه رته تى په يوه ندى له نيوان توندوتيرى برى تيبه له بانگه وازى سياسى . چونكه هه ندى له تاوانباران ئه و بانگه شه يه ي ئيسلام به پيوست بوونى ئه و بيردوزه ي كه ده ئى : ئه و كه سانه ي له سه ر بيربووچونه كان ئيسلام نارون به ريوه كافرن يان زه نديقن شياوى كوشتن . ئه م بير و بووچوونانه ، بووچونى هه ندى كه سى توندروه وه له ناو ئيسلامدا كه په نايان بو ودها شتيك بردوه .

خراب ته فسير كردنى ئايه ته كان و خراب به كار هيئانيا ، ياخود كه ئايه ت وه رده گرن به ئاره زوى خويان ته فسيري بو ده كه ن و ته ئويلى ته فسيره كه ده كه ن بو ئه نجام گه ياندى كه ره كه ي خويان . ياخود په روه رده كردنى ئه و گه نجانە ي داخلى ئايين ده بن به ئايدوئوژيايبه كى ته سك و ته نگ و دژ كه كه سى وه رگر نه توانى هيج جوئيه كه بكات جگه له جى به جى كردنى راسپارده كه . ئه و يش سه روه رى خوى و ژير پيخستنى به رامبه ره . كورت هيئان له ته فسير كردن و وه ر نه گرتنى ( سبب نزول ) ئاياته كان ئه و توند ره وانه ي خستوته هه ئه ي عه قيده ي گه و ره وه به ئاما نجي خويان كار بو هيئانه وه ي خه لافه تى ئيسلامى بكه ن ، ياخود بيانه وى ئومه تى ئيسلام دروست بكه ن .

كه و ابو له سه ره تايى بانگه وازى نه ينى ئيسلامدا كه ( 13 ) سالى خه ياند له ناو شارى مككه . ئه و هه موو زوئم و زوره يان له و ئايينه كرد كه نه ك دوورگه ي عه رب به ئكو هه موو نه ته وه ي عه ره بى له و هه موو جه هاله ته رزگار كرد و قوئاغىكى ترى بو دروست كردن كه بووه مايه ي رزگار بوون و ناسنامه ي عه رب به ميژووى شارستانيبه تيه وه . به لام قوئاغى دواى مه كه كه موسلمانە كان كوچيان كرد بو مه دينه ده وئته تى ئيسلاميان راگه ياند ئه وه نده ي تر ناخى موسلمانە كان ئاشكرا بوو كه له سه ر چ ميئودىكى ئه خلاقى په روه رده كراون و لىبوره ي و ئاكار و ره قتاريبانه ، دواى ئه م قوئاغە ش كه چه ندين جه نكي رووبه روو توشيان هات و دواى ئه وه ش كه ئيسلام كه و ته ئه وه ي سنورى ( جه زي ره ي عه رب ) تپيه رينيت له سه ر ئه م كارە ي ئه م رووى ئه م گروه به چه كدارانه كه دنيا هه ژانده و خه ئكى مه ده نى بوته ئامانج و هه زاره ها ژن بى وه ژن كراو چه ندين منال هه تيوكرا و هه زاره ها كه س و خييزان ده ربه ده ركران و خاكي خويان به جيهيشتوه .

ئه نجام ئاييني ئيسلام هه رچه نده زور په ره گرافى توندى تيايه به لام مادده ك به ته واوى وه ربگره ناگاته راده ي تيرورى تاك و كوئهل به لام ئه وه ي چاوه روانى نه ده كرد ئاييني ئيسلام له ميژوودا ئه وه بوو كه زور شت گه ل بووه وه كو تيرور له قوئاغە كانى به ده وئته بوون و خه ليفه كانى و فه تجه كانى . كه واته ئه وه ي ئه م رووى ئه و گروه به چه كدارانه ده يكه ن به ناوى ئيسلامه وه دووره له پيرانسيپى ئايينه وه ئه و كه س و گروه پانه پاساوى سه ير و سه مه ره بى مانا ده كه نه ده ست كه لاي ده ستيپيكرن و شه ريعه ت وه رگرتن زورينه ي ئه م گروه پانه به چوار كه س يه كيكيان ده بيته موقتى و به ئاره زوو و سودى

نه گروپانهی له دواي پرؤسهی رزگاري کردنی عیراقهوه دروست بوون پشیوی دروست دهکن به تهقینهوه ورفاندن و کوشتنی خه ئکی سه رشه قامه کان چه ند جوړیکیان هه یه .

1. به عسیه کونه کان بو قه ره بووی نهو زیانهی کردوویانه و له حوکم نه ماون که هه موو عیراقیان به سهوزی خوارد و هه موو خه ئکی عیراقیان تووشی هه زاره ها گرفت کرد .

2. هه ندی له تاکه نیسلامیه سه له فیه کان هه ئسان به دروستکردنی (گروپ وړیکخراو) به (شيعه و سوننه) وه بو دژایه تی هیزی نه مریکا چونکه به سوکایه تی ده زانن بو نه ته وهی عه ره ب .

3. نهو گروپانه به دهر له هه ر یاسا و ریسیاهک خه ریکی (بازرگانی کردن) به و رهوشه سیاسیهی که دروست بووه و سودی باشیشیان کردووه .

4. گروپه شيعه کان شه ری سونه کان دهکن وه به پیچه وانه وه (سوننه کان) شه ری (شيعه کان دهکن و جوړه ها ریخراویان دروستکردووه بو به رژه وه ندیبه کانی شيعه به وهی (سه رۆک وه زیران شيعه بووه جوړه ها دهسه لاتی به وه زیری ناوخو داوه پاکتاوی سونه کان بدات به ناوی دهسه لاته وه . (سوننه کانیش) رقیکی مه زه بی توندیان بو دروستبووه خه ریکی توئن نهک لیبوره یی . به لام نه م کیشه یه زمینه یه کی له باری بو دروستبووه بو توئه که ره گیکي میژووی هه یه و زانیانی سوننه مه رجه ی شيعیه کانیش دهسته وسانن به رامبه ر به و هه موو توندو تیژی یه و جار جار خوشیان به شیکن له رهفتاره که .

چه مکیکی تر که که سی تاکی پی بارگای دهکن چه مکي عه قیده یی (الولاء و البراء) که ده بی پیوانه ی دوستایه تی و دوژمنایه تی به پی ی نه م چه مکي عه قیده یه بیت . تاکی موسلمان له سه ر بنه ما ی نه م چه مکي مامه له و رهفتار بکات نهک حالته تی دهروونی و به رژه وه ندی تاکی خو ی که نه یخاته هه نه وه به رامبه ر به هاو ئابین و نیسلام . نهو دهنگ و ره گه ز و هو ز و نه ته وه و وولاته ی به م پیوانه یه دهرچوو برای موسلماننه و پیویسته هاوکاری بکه یین به هه موو شیوه یه ک .

نه گه ر هه ر نه کراو دوره ده ست بوو نه بی وهک نه و که له نا ره حه تیدایه توش هه مان حال و هه ئویستت ببیت نه گه ر به قسه و مه عنه ویش بیت ، (ئوسامه بن لادن) زور سود مه ند بوو له م چه مکي سودی ته وا ی له فتوا ی (شیخ محمد صالح ابن العسیمن) که شه رو و کوشتاری دژی سوپای نه مریکا راگه یاند ، به هه موو شیوه یه جیهاد و شه رعیه .

(لادن) خو ی و سامانه کی رویان کرده نه فغانستان که به برای خو ی ده زانین و چوو بو شه ری رووسه کان بو پاپیشتکردنی نه فغانیه کان و سوپایه کی نه فغان عه ره بی دروستکرد .

رؤژناوا زور له تیژه ئابینیبه کانی (ابن تیمیه) نیگه رانن چونکه زور به تونده به رامبه ر هه موو نه یاره کانی نیسلام به هیج شیوه یه ک جیگای هیج دهنگ و رهنگ و نایدیا و ئابینی تر نابیته وه و لیپیچینه وه له هه موو لاوازیبه کی تاکی موسلمان و هه ئویستی حوکمی نیسلام دهکات . هه تا له یه ک له فتواکانی به رامبه ر به شيعه مه زه ب ده ئی (هه ر که سی گومان له کافر بوونی شيعه کان بکات کافره) له م دهقه و چه ندین دهقی تر پیکه وه ژیان نیبه جی ی نابیته وه و شتیک نیبه پیبوتریت ژیان و پیکه وه هه ئکردن . به لام له هه مان کاتدا نه م زانایه وهک (مجددی سه ده ی خو ی) ناسراوه و موسلمانان قازانجی باشیان له رهفتار و نویسنه کانی وه رگرتووه .

زانای سعودی ( محمد کوری عبدالوهاب ) که هه لگری بیر و باوه پیککی سه له فی بوو دژایه تی هه موو نه و شته زیادکراوانه ی ده کرد که له ولاتکه ی پهره ی سه ند بوو زیاد ی کرد بو بنه ماکانی ئیسلام نه م په رچی ده دایه وه و شه ری ده کرن و له زور ده رگای دا وه کو ( توحید و شرک و عبادات و معاملات و زور باسی تر ) فکری نه م بزوتنه وه س له کوردستان بلاو بوه وه و ماوه یه ک ( بزوتنه وه ی بزگاری خوازی کوردی ) به خویه وه سه رقال کرد نه مانه ناسراو بوو به ( وهه ابیه کان ) نه م فکریه ش زور توندبوو به رامبه ر به نه یاره کانی و زور توندوتیژی دروست کرد. تاکو ئیستاش زور له تاک و نه و گروپانه کار له فکریه و رایه نه ی نویسنه کانی ده کهن. نه و گروپه سه له فیبانه ی که ی له دنیا دا بلاو بوونه وه کار له سه ر نویسنه کانی ده کهن و هه میشه پی شه نگیان بووه.

### خه سه له ته کانی هی رشی تیرو ریستانه حشه دانان و ریگخستن

تیرو ر کاریکی هه روا ناسان نه زوک نییه پیوستی به نه خشه و کاری وورد و هه والگی به توانا و نه قلی کراوه و کاتی زور هه یه. چه ندین توخم به شداری کرداره که ده کهن هه ر له ناما نجی تیرو ره که وه تا به نه نجام که یاندنی. نه م کرده وانه پیوستی به دابینکردنی چه ک و کاتی گونجاو و شوینی نه مین و چاودیری ووردی شوینه که و زانیاری به رده وام و پاره ی پیوست و ناماده کردنی ئوتومبیل و پسپوری بوومب و زور شتی تر.

### کی ده بیته قوربانی کرده وه تیرو ر کارییه کان

نه و کرده وه تیرو ریستیه کان هه میشه که س و شوینی دیاری کراو ده پیککی و ناما نه که کانیا ن دیته دی. به لام نه وه ی جیگه ی نیگه رانیه زور جار خه ئکی مه دهنی دوور له ناما نه که ده بنه قوربانی و کوئی کیشه به هه ئواسراوی بو خیزان و نه ته وه کان به جیدیلی و ئاسه واری نه و قوربانیانه ده بیته جه سته یه کی بریناوی بی چاره سه ر و هه زاران منال و ژن بی ناز ده که ون و راوانه ی سه رجاده کان ده کرین و تاکو کو تایی ژیا نیان به کوله مه رگی ده ژین.

### رووبه روو بوونه وه تیرو ر یان قه لاجو کردنی

#### پیاده کردنی عه داله تی کومه لایه تی و حوکی دیموکراسی

نه گه ر هه موو جیهان یه کبگرن و رووبه روو تیرو ر ببنه وه نه واه به یه کجاری ناتوانن نه و کرده وانه بنبریکه ن و قه لاجوی نه و توندوتیژیانه بکه ن که سه رده کات بو تیرو ر.

کی ده توانی که سیکی پابه ند به نه نصار ئیسلام قه ناعه ت پیبکات واز له گروپ ئابینه که ی بهینی؟ کی ده توانی واز به که سیکی قاعیده و تاییبان و حماسی فه له ستینی و حزب الهی لوبنای بهینی. نه م کارانه قورسن و به لام نه وه ی پیوسته ده وئه ته کان بیکه ن عه داله تی کومه لایه تی پیاده بکه ن و ره فتاری دیموکراتی و حوکی دیموکراتی زیاتر تیرو ریستان مل که چ ده کات به ژیان و هاتنه ناو بازنه ی کومه لگا نه گینا هه موو نه و ناعه داله تی یه ی ده وئه ته کان ده یکه ن نه وه نده ی تر جیهان تووشی نه زیفی تیرو ر ده بیته تیرو ریستانیش زیاد ده بن و هه موو جیهانیش له دله راوکی دا ده ژین.

## ساله كانى ههشتاكان و نهوهدهكان تاكو ئىستا

لهم سالانه دا جورىك له رېكخراوى تيرورىستى به ئايدولۇڭزىيى ووشك پىر له بهرژهوهندى وهكو چه پىر وهكان و فاشيزمهكان و نازيزهكان و به عسىبهكان و ئىسلاميهكان. نه مانه هه موويان به جياوازي ئايديه وه كه هه لگىر كۆلى خه مى خۆى و زيان گه ياندنه به خه لگه.

زور كرده وهيان نه نجامداو زور زيانيان به خه لگ گه ياند به لام هه مېشه تيرورىستا نه مهرگ له ناو ده ستياندايه و مهرگ ميوانى رۇحيانه. رپوداوهكانى 11 سېپتەمبەرى سالى 2001 له ميژووى تيروريزمدا رپوداوى بېوينه ن. له و رۇژده دا 19 تيرورىست سەر به رېكخراوى قاعيدە چوار فرۇكه نه فەر هه لگرييان فراند و ته قانديانه وه كه به هه زاره ها كه س بوونه قوربانى.

پلانى نه و هيرشه به جورىك دانرابوو. له ميژووى تيروريزمدا شتى وا رپوه نه داوه. مه به ستيان زيان گه ياندن به نه مريكا و كوشتنى زورترين جوله كه له ناو نه و باله خانه نادا و دروستكردى ترس و هه ره شه له سەر بهرژهوهندى نه مريكا و زهنگ ليدان بو هه موو جيهان كه تاكو ئىستا ئىسلام هيزى ماوه هه موو سنورهكان بېرپت.

## ئايندهى تيرور

گه رانه وه بو ميژووى تيرور و تويژينه وه و ليكولينه وهى پيويست بو تيرور بكريت و به رده وام به رنامه و پلان بو چاره سەر كرىنى كيشهكان و به ده مووونى هه موو نه وانهى ده كه ونه دواى نه و نه خوشيه وه. هه موو حكومه تيك پيويسته هه وانگىر خۆى زياتر به هيز بكات و نه من و ئاسايشى سنورى خۆى زياتر توكمه بكات و ژيانىكى باشتىر بو خه لگ فراهه م بكات.

بگه رپينه وه بو وته كانى (ابن تيميه) (كافرىكى داد پىروه ر له موسلمانىكى نا داد پىروه ر باشتىر، كافره كه كفىر بو خويه تى و عه داله تى بو خه لگه، به لام موسلمانه كه ته قواى بو خويه تى و ناعه داله تى خراپيه كانى بو خه لگه)

## چاره سەرى لايه نه جياوازه كانى تيرور

- نه و په تايه ي كه نه مرؤ بوته ژير په نه جى سهرده م ده ولته ت و كومه لگا چون ده توانن رېگاي لېيگرن و رزگارمان بكن؟
- 1- به دمه وه چوني كيشه و وديارده كومه لايه تيبه كان چاره سەرى بنبر و كوتاييان بكه ين.
  - 2- له پشت پەردەى كلتور و داب و نه ريتە كانه وه كومه لىك هوكارى شاراوه هه يه ده بيت له ره گه وه ده ريان به ينين.
  - 3- ووشيارى سياسى و كومه لاهيتى و ئابوورى پەره پييده ين و ئاستى تاك و خيزان و كومه لگا به رزبكه ينه وه.
  - 4- يه كتر خويندنه وه و قبولكردى يه كترى زور له ئاسته نگ ناهيلى و پيكه وه هه لكردن جواترين شيوازه.
  - 5- باشتىر كرىنى گوزهرانى خه لگ به گشتى و تاك رېگا به خۆى نه دا دوايى شتى پىروپوچ بكه وى.

- 6- نه هیشتنی گه ندهئی ئیداری که بیزاریه که گه وره لای خه ئک دروست کردوو. چونکه هه موو شتیک بۆ دهوئمه ند و حزب و حکومت.
- 7- به هیژکردنی ده زگای هه وانگرییه کان . له رپی ی ئەندامانی خویان. له هه موو کۆلان و شه قام و گه ره کیك چه ندین که سیان چاندبی و کاریان بۆ کات.
- 8- کاریکی وا بکری خه ئک حکومت به هی خوی بزانی و هاوکاری ته واوی بکات، له م کاته دا خه ئک سه ربازیکی وونی دئسۆزه و متمانه ی به حکومت زیاد ده کات.
- 9- حکومت ئه رکی گۆزه رانی خه ئکی سووک بکات نه ک خویشی به خه ئک بژینی، له م حاله ته دا خه ئک زیاتر په رۆشی ئاسایشی خوی و حکومت ده کات.
- 10- ئه و که سانه ی که مملانی ی ژیانیان پیناکریت یا خود شکست خواردون ده بیئت حکومت هاوکاری بکات بۆ ئه وه ی ته سلیمی واقعی تیرۆریستان نه بن و به کاریان نه هیئن به رامبه ر بریک پاره.

### دیموکراسی و تیرۆر

ئه وه ی ئه مرۆ خویندنه وه ی بۆ ده کری هه ردوو چه مکه که یه چ دیموکراسی و چ تیرۆر ئه م دوو چه مکه تا چه ند ده توانن پیکه وه هه ئبکه ن و تا چه نه د له ناو یه کتردا جیی خویان ده که نه وه هه ر توژیژینه وه و لیکۆلینه وه و نوسینیك ده خوینیته وه که ئه م دووانه هیچیان ئه وتریان قبول نییه و ناتوانی بۆ یه ک ساتیش یه کتری قبول بکه ن. ئه گه ر تیرۆر هه ر ئاما نجه یکی بکه ره که ی هه بی ئه وا باره گشتیه که ی کوشتن و کاولکردنی مرۆفایه تی یه به لام سیسته می دیموکراسی جی ی هه موو ده نگ و ره نگ و ره گه زیکی تیاده بیته وه بۆ ژیان هه رکه س بۆ خوی بژی و زیان یه که س و کۆمه ل نه گه یه نیت و چۆن ژیان ده کات به ئاره زووی خوی به لام له سنوری یاسادا،

پرسیاره که ئه وه یه ئه ودوو واقعی و خویندنه وه یه چۆن ده توانن پیکه وه هه ئبکه ن و پیکه وه بژین؟

### ئیسلامی سیاسی له نیوان تیرۆر و دیموکراسی دا

ئه مرۆ له هه موو جیهان دیموکراسی وه ک پرۆژه یه کی سیسته م بۆ ده سه لات خوی ته رح کردوو و مرۆفایه تیش به هه موو په گه ز و نه ته وه کانه وه که ئکیان ئی وه رگرتوو. به لام ئه و حکومتانه ی که ده یانه وی که ئکی ئی وه رگرن و پیاده ی که ن جارن که م بوو به لام دیموکراسی بۆته مۆدی حوکم پیویسته ده سه لاته کان چاوی ئیبکه ن ئایینی مه سیح ئه م کراوانه ی پیگه شت زۆر ناره حه ت بوون هه موو هه وئیکی دا تاکو نه چیته بواری جی به جیکردنه وه قوناغ به قوناغ به گۆرینی شیواز دژایه تی ئه م سیته مه ی کرد تاکو قوناغی را په رنی ئه وروپاش به لام پاشان ته سلیمی واقعی ئه و سیسته مه بوون. ئایینی ئیسلامیش له دژایه تی ئه م پرۆژه یه خه مساردی نه نواند به ئکو به حوکم و خه ئک به رامبه ری راوه ستانه وه ئه نجامه که ی به که ئکی حکومت و زیانی خه ئک ته واو بوو.

ئیه ستا له هه موو دنیا دا خه ئک وه ک (تیرۆریزم) سه ییری هه موو موسلمانان ده که ن هۆکاری زۆرن هه ندیکیان به هه ئه تیگه شتنی خه ئکه به رامبه ر ئایینی ئیسلامی راسه ته قینه و هه ندیکی له جی ی خۆیدا یه که موسلمانه کان خویان ئه و

## رۆلى مرۇق ئە بونە وەردا

ترسناكترين نە زانين نە وەيە كە مرۇق نە زانیت بۇچى ھاتۇتە دنيאוہ و بۇچى دەژى و دەبى چۇن بژى و نە و ژيانە كامە يە ھە ئيدە بژى تاكو وەكو مرۇقئىك ژيان بكات.

كاتىك مرۇق نە سەر نە ھج و مېتۇدئىكى باش پەرورەدە نە كرابى نە وا تارىكى نامۇ بوون و زەلىلى و بەش مەينەتى و ھە ژارى و سەرلىشىواوى بەشى دەبىت و خۇشى نازانیت رويبكاتە كوى ھەر جارەى بە لايە كدا دەروات بە كە مترین كارلىكردن دەكە ویتە ژىر بارى بە رامبەرەوہ و كۇنترۇل دەكرى كە و ابوو نە وەى پىويستە مرۇق بيزانى: كى منى ھىناوہتە بونە وە؟ بۇچى مە بە ستىك منى ھىناوہ؟ پاش مردن سەرئە نجام چى دەبىت؟

نەم پرسىارانە كە خود نە خوى دەكات پىويست بە كۆمە ئىك ھەنگا و دەكات.

1- نەكرى مرۇق دروست كەرىكە نەبى و بى ياسا و رىسا ھاتىبىتە وجود.

2- ناكرى و سەير بكرىت مرۇق نە نە جىھاندا بى كارە و ھىج راسپاردە يەكى دنيابى نىيە و بەبى ھۇ دروست كراوہ.

3- نەبى مرۇق ھەمىشە نە ھە ئپەى پەيدا كردنى زانست و زانياريدا بىت چونكە پىويستى پىيەتى.

4- دواى نە وەى زانستى دەست خست دەبى بىخاتە خزمەتى مرۇقاىەتى يەوہ و نابى بوەستى چونكە تواناى ھە يە دەتوانى.

5- نەكرى مرۇق سود و كەلك نە ھەموو نە وشتانە وەربگرى كە ھە يە و بىخاتە خزمەتى مرۇقاىەتى يەوہ وەك (ئاسمان، زەوى، خۇر، دەريا، دارستان، ھتد).

6- گيان نە بەران و ئاژەلان تواناى دەربرىنيان ھە يە بەلام بىكەكە و گوئگر ھىج ھالى نابىت بەلام مرۇق تواناى دەربرىنى ھە يە و دەتوانى زمانى تايبەتى ھەبى و نە يە كتر تىبگەن و ژيانى پىبەكەن.

7- كۆمە ئىك نە خلاقىيان ھە يە كە مرۇق ھە نگرىيەتى نە و رەقتارانە ھەندىكىيان زۇر باشن و ژيان كۆمەل و شارستانىەت سوودى لى دەبىنين و كۆمەنگا و جىهان ئاسودە دەكات. بەلام ھەندى رەقتار ھە يە زۇر قىزەون و بىزار كەرن ھەموو ژيان مرۇقاىەتى تووشى كارەسات دەكات كە و ابو مرۇق دەبىت بزانى پلە و پاىەى مرۇق بوونى چەندە و پاشان رەقتار بكات.

## گرنگی مرؤف چی یه و ریژی مرؤف لای خوای گهوره چهنده؟

بوونی مرؤف بهمانی مرؤف بوون هه میشه پیویسته نامادهگی بهردهوامی هه بی، له بهر زور هوکاری حه تمی و واقعی و مطلق، هه له بهر نه وهش مرؤف ده بی هه میشه هه ست به ناستی خوئی بکات بو ژیان به هه موو مانا کانیه وه و گرنگی به کی تاییه تی هه یه .

مرؤف لای خوای گهوره بایه خی ته وای هه یه و هه میشه جی ی بایه خ و گرنگیدان بووه . خوای گهوره ده فهرمویت : ( لقد خلقنا الانسان في احسن تقويم ) الیت -4- . ده رخسته یه کی جوانه بو خوئی ده فهرمویت له جوانترین شیوه دروستم کردوون .

خوای گهوره ده فهرموئی ( وَعَلَّمَ آدَمَ الْأَسْمَاءَ كُلَّهَا ) البقرة -31-، تونا و به هره ی فیهر بوونی زانستی پیبه خشیوین .

خوای گهوره ده فهرموئی : ( وَمَا خَلَقْتَ الْجِنَّ وَالانْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونَ ) ته نها بو خوا په رستی دروستم کردوون .

خوای گهوره ده فهرموئی ( قَالَ رَبِّكَ الْمَلَائِكَةُ إِنِّي جَاعِلٌ فِي الْأَرْضِ خَلِيفَةً )، که واته له کوتاییدا خوای گهوره ده فهرموئی مرقه جینشینی منه نه ی مرؤتو بو ژیان ناکه که مرؤفایه تی ده یه ویت و خه ئک ده کوژی که خوای گهوره پی ی رازی نیبه .

نه و ووشانه ی ریزمان کردووه هیچ راقه یه کمان بو نه کردووه توی خوینه ر راقه ی بکه چونکه نه م و شان به جوریک له جوره کان ره گیکی تالی هه یه .

فیله / درؤ / خیانه ت / دوورو / جه ننگ / زه بروزه ننگ / تال / سه رلیشیواو / ویران کردن / کاو لکردن / سه برپین / نه تک کردن / بیندار کردن هه ست / تووره بوو / توئه / قین / ناخی پیس / پاکتاو کردن / دیل کردن / رفاندن / کوشتن / تیرور کردن / قهر کردن / جینوساید / دوراندن / خه م / نه زان / بی نه وا / که مته رخه م / خه مسارد / بی شعور / ده سه لاتی دیکتاتور / زیان / باوکسالاری / دایکسالاری / بکوژ / خو کوژ / ته قینه وه / قول / ترسناک / ترش / ناکام / زه حمه ت / بی خه و / بی ده رته تان / توندوتیژی / هه ژاری / نه بوونی سامان / که مده رامه ت / ته سک / ساویله کی / خوشباوه ر / نینکاری کردن / خو به زلزانین / له خو پارزیبون / خو په رستی / خو به راست زان / هه نه ناکام / پرپوچ / شکست / مملانی / ناشه ریف / نابه جی / نازار / بریندار / ته نک / تیکده ر / ترس / توقیوو / له رزین / کوچ / شو قینی / زور لی کردن / غه در لی کردن / دزی / له شفرؤشی / خو سه پاندن / هه ره مه کی / سوتان / گرگرتن / زیزبوون / داخ / ناخ / شیواو / ناواره / ناژاوه گیبری / ناژاوه چی / خراپ / ناسته ننگ / کارتی سوور / درک ودال / ئیش / نه ندیشه / گیر وگرفت / که نده لان / ناگر / باروت / .

## سه رچاوه کان

هه موو نه و رؤژنامه و گو قار و کتیبانه ی که له سه ر نه م بابه ته نویسیوانه و بهر چاوم که وتن و خویندومه ته وه به جوریک له جوره کان سوود و که لکم لی وهرگرتوون سو پاس بو هه موو لایه ک، توش نه رکتبه زیاتر به دوا چوون بو بابه ته که بکه ی چونکه بابه تیکی زیندوو و پیویستی سه رده مه .

وورده کاری زیاتر له به دوا چونی خوینه ر دایه .